

VÝROČNÍ ZPRÁVA

Kladno
2013

Zpráva o výkonu regionálních funkcí ve
Středočeském kraji

Zpráva shrnuje komplexní hodnocení výkonu RF ke dni 31.12.2012. Porovnává jejich plnění s doporučenými standardy regionálních funkcí knihoven. Byla sestavena s využitím písemných podkladů vypracovaných metodiky pověřených knihoven SK: Městské knihovny Benešov, Středočeské vědecké knihovny v Kladně, Městské knihovny Kutná Hora, Knihovny města Mladá Boleslav a Knihovny Jana Drdy Příbram.

Výroční zpráva

ZPRÁVA O VÝKONU REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

CÍLE REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V ROCE 2012

Výkon regionálních funkcí (dále RF) ve Středočeském kraji (dále SK) se stále řídí Konceptí podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje (usnesení Zastupitelstva Středočeského kraje č. 79-6/2005/ZK ze dne 19. 9. 2005), která je platná od 1. ledna 2006. Ta rozdělila podporu knihoven zřizovaných obcemi na přímou (Dotáční program pro obce zřizující základní knihovny, který nebyl v tomto roce vypsan) a nepřímou, která spočívá v podpoře knihoven prostřednictvím celokrajské regionální funkce Středočeské vědecké knihovny v Kladně a v podpoře prostřednictvím systému regionálních funkcí zajišťovaných pěti pověřenými knihovnami (dále PK). Tato koncepce již neodpovídá současné situaci i potřebám knihoven, a stále více pocítujeme potřebu její inovace.

V rámci RF jsou vykonávány následující služby. Poradenská a konzultační činnost, plánovací a rozborová činnost je zajišťována pěti PK, a to systémem metodického vedení. Vzdělávání knihovníků, semináře, porady zajišťuje Středočeská vědecká knihovna v Kladně za spolupráce s PK, a podílí se tak na jejich kvalifikačním růstu. Nákup (akvizici) a zpracování Výměnného fondu Středočeského kraje (ten je majetkem Středočeského kraje) zajišťuje Středočeská vědecká knihovna v Kladně (dále SVK) za spolupráce s PK. Tvorbu výměnných souborů a jejich cirkulaci v jednotlivých vymezených regionech zajišťuje pět PK. Jde o efektivní koordinaci a dělbu všech těchto činností.

Tyto výše uvedené služby zajišťují dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb (dále VKIS) ve všech knihovnách SK, a napomáhají tak k vyrovnávání rozdílů v úrovni poskytování VKIS mezi obyvateli měst a malých obcí. Realizace těchto služeb umožňuje také zajistit kvalitu i kontinuitu veřejných VKIS v návaznosti na informační potřeby uživatelů.

Hlavní cíle, události a problémy ovlivňující výkon RF v roce 2012

Zásadním úkolem bylo i za stávající finanční situace zajistit fungování RF, protože finanční částka nepokrývala skutečné náklady na jejich kvalitní zajištění. To se s většími či menšími omezeními víceméně zdařilo. Bohužel v řadě případů nám to neumožňuje plně dostát závazkům uvedeným ve smlouvách uzavřených s OÚ a negativně ovlivňuje i spolupráci s jednotlivými knihovnami.

Problémem je také ta skutečnost, že PK nemají částku určenou na výkon RF pro jejich region k dispozici na počátku roku, ale až během jara. To má také vliv na výkon RF a PK musí zálohovat RF z vlastních prostředků.

Finanční dotace na RF byla Středočeským krajem pro rok 2012 sice navýšena o 7,14 % oproti roku 2011, přesto ani tato částka není dostatečnou zárukou kvalitního plnění RF. Toto navýšení bylo využito na nákup knih do Výměnného fondu SK.

Díky maximální úspornosti v celém systému byly ušetřené finance použity na nákup knih. Tím byly alespoň částečně pokryty potřeby uživatelů obsluhovaných knihoven. Nadále ovšem trvá stav, kdy je do výměnného fondu nakupováno nedostatečné množství nových titulů. Úroveň dalších poskytovaných služeb nebyla oproti předchozímu roku téměř snížena. A to především díky vstřícnému chování zřizovatelských obcí PK a také finančním darům zřizovatelů některých obsluhovaných knihoven (region Mladá Boleslav).

Krajské knihovnické centrum podalo žádost o grant na nákup knih pro výměnný fond do Nadace OKD. Dále podalo žádost o grant na zajištění seminářů pro ředitele a vedoucí knihoven do Nadace Jana Husa. Bohužel ani jedna z žádostí nebyla kladně vyřízena.

Během podzimu bylo zahájeno intenzivní jednání se zřizovatelem SVK o neutěšené situaci RF ve Středočeském kraji, a to ve snaze docílit výrazného navýšení finančních prostředků na kvalitní výkon RF. Tato jednání pokračují i v roce 2013.

HODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V ROCE 2012

Poradenská a konzultační činnost

➤ počet poskytnutých konzultací	2.204
➤ počet metodických návštěv	1.232
➤ celkem obslužených knihoven	852

Porady a konzultace jsou v oblasti regionálních služeb prostředkem koordinace, informování a vzájemné výměny názorů a poznatků. A také příležitostí k setkání a zdrojem inspirace a předání zkušeností.

Pro poradenskou a konzultační činnost je důležitý osobní kontakt mezi knihovníky. Ti toho využívají především během cirkulačních dnů, dále je hojně využívána konzultace po telefonu nebo e-mailu. V těchto formách je doporučovaný standard RF naplňován. Pracovníci profesionálních knihoven využívají tuto službu jen sporadicky. Zájem o poradenství vzrůstá hlavně ze strany nových knihovníků, a to formou metodické návštěvy v obsluhované knihovně. Potřeba metodických návštěv je zřejmá, přesto musely být mírně omezeny.

Statistika

➤ počet zpracovaných statistických výkazů	817
---	-----

Díky tradičnímu proškolení a díky konzultacím se podařilo shromáždit vyplněné výkazy ze všech základních knihoven SK. Z těchto výkazů jsme získali celkem přesný přehled o stavu knihoven regionu.

Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

➤ Počet vzdělávacích akcí v rámci RF	31
➤ Počet účastníků těchto akcí	566
➤ Počet odučených hodin	153
➤ Počet porad	10

Celoživotní vzdělávání knihovníků je nezbytnou součástí zvyšování jejich kvalifikace.

Knihovny Středočeského kraje v roce 2012 pro své zaměstnance využívaly nabídky vzdělávání Krajského knihovnického centra SVK a některých dalších velkých knihoven.

Krajské knihovnické centrum SVK velmi úzce spolupracuje s metodiky v PK a sestavuje spolu s nimi vzdělávací nabídku podle potřeb obsluhovaných knihoven. Nabídka je proto optimální (viz příloha 2) a v počtu výukových hodin je doporučovaný standard naplňován. I zájem o školení v oblasti počítačové gramotnosti v rámci podprogramu VISK 2 (program MK ČR) nadále trvá. Tento zájem je ale natolik rozmělněn tematicky i místně, že bylo nutné školit knihovníky v učebnách PK, aby byly tyto kurzy

dostatečně naplněny. Ze strany knihovníků jsou všechny nabízené vzdělávací akce velice pozitivně hodnoceny.

Krátké vzdělávací bloky jsou pravidelně zařazovány před nebo v závěru porad knihovníků (profesionálních i neprofesionálních). Metodiky je sledována také nabídka e-learningových kurzů. Tato možnost vzdělávání je knihovníkům zprostředkovávána.

V obsluhovaných knihovnách s jedním pracovníkem je často nutné řešit jeho uvolňování na porady nebo vzdělávací akce. Neprofesionální knihovníci nejsou z pochopitelných důvodů uvolňováni ze svých zaměstnání. Tento letitý problém je částečně řešen elektronicky rozesílanými materiály s doporučením k jejich samostudiu. Odlišný zavírací den v knihovnách také ovlivňuje účast na vzdělávacích akcích, protože knihovníci preferují právě tento den, kdy nepůjdou a mohou se jich tak účastnit bez omezení. Některé profesionální knihovny nemají zavírací den vůbec a musí to řešit jiným způsobem. Proto právě již zmíněné samostudium předem zpracovaných výukových materiálů a účast knihovníků v e-learningových kurzech je a zřejmě nadále bude vhodnou alternativou v těchto případech, kdy se knihovník nemůže dostavit na akci osobně.

Řada akcí byla uspořádána také v PK, aby měli knihovníci jednotlivých regionů snazší přístup ke svému profesnímu vzdělávání.

Tvorba výměnného fondu, cirkulace, distribuce

➤ stav výměnného fondu k 31. 12. 2012	258.105
➤ roční přírůstek VF	6.920
➤ zakoupeno z finančních prostředků kraje	6.698

Tato služba je vnímána ze strany všech obecních knihoven a jejich zřizovatelů jako zcela zásadní a stále nejdůležitější. Tvorba souborů „na míru“ (složení i počet knih výměnných souborů) se uskutečňuje dle potřeb jednotlivých knihoven. Při absenci vlastního dostatečného nákupu je výměnný fond jediným garantem smysluplnosti a fungování obecních knihoven.

Doporučovaný standard výkonu RF (2x ročně 1 soubor s minimálně 30 svazky) je i s využíváním staršího VF naplňován. Cirkulace výměnných fondů po knihovnách a jeho budování je ekonomicky velmi úsporné. Zvláště ze strany neprofesionálních knihovníků je tato služba velice kladně přijímána i hodnocena.

Akvizice pro výměnný fond však nebyla dostatečná. Vedle krajské dotace jsme se na nákup knih snažili získat peníze prostřednictvím grantů, což se nám bohužel nezdařilo.

Pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu (KF)

➤ počet obslužených knihoven	77
➤ počet revidovaných knihovních jednotek	75.222

Aktualizace fondu je nezbytný krok nejen při jeho ukládání do elektronických databází, včetně systému Clavius REKS, který mají v regionech patřících pod pověřené knihovny v Kutné Hoře a Příbrami. Tento systém usnadňuje realizaci revizí KF v jednotlivých knihovnách. V řadě knihoven Středočeského kraje však i nadále zůstává knihovní fond poměrně zastaralý.

Pomoc při aktualizaci KF je služba, o kterou je stále velký zájem. Není součástí smluv o RF, přesto se tyto služby uskutečňují alespoň při zahájení revize a při jejím závěru. Po dobu provádění revizí samotným knihovníkem jsou vzniklé problémy konzultovány telefonicky. Jedná se o mimořádně časově náročnou činnost.

Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce

Tato služba není poskytována v rámci Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje a není smluvně zakotvena. Pouze v obsluhovaném regionu Mladá Boleslav je zpracováván fond zakoupený z prostředků obcí. Knihovna má tuto skutečnost ošetřenu smlouvou s těmito obcemi.

Servis automatizovaného knihovního systému (AKS)

- počet obslužených knihoven 40

Středočeská koncepce nezahrnuje servis výpočetní techniky jako speciální činnost a přesto je tato činnost metodicky zabezpečována 1 pracovníkem KJD Příbram prakticky pro celý Středočeský kraj. Děje se tak v souvislosti s knihovním systémem Clavius REKS. Služba je poskytována na vyžádání.

HODNOCENÍ FINANCOVÁNÍ RF

Výše finanční dotace není dostačující pro kvalitní plnění výkonu RF a projevila se na rozsahu většiny služeb. Metodické návštěvy v knihovnách nemohou být častější, ač jsou ze strany obecních knihoven stále žádané. Nákup knihovního fondu nebyl ani letos dostačující, ale díky maximální úspornosti mohlo být nakoupeno alespoň určité množství publikací. Veškeré činnosti včetně rozvozu výměnných souborů jsou prováděny s nejvyšší možnou efektivitou. Pověřené knihovny na začátku roku 2012 byly nuceny výkon RF zálohovat z vlastních prostředků. Některé výdaje financovaly ze svých zdrojů zcela.

Dotace za rok 2012 byla vyúčtována v souladu se smlouvami (viz příloha 1).

Situace není za těchto podmínek dlouhodobě udržitelná. Bude potřeba navýšit finanční prostředky nejen na nákup knih do výměnného fondu, ale i na provozní náklady spojené s výkonem RF (pro krajskou část i PK). Navýšená částka by měla akcentovat i neustále stoupající náklady (ceny energií či benzínu a nafty; např. u knih se od roku 2006 již dvakrát zvýšilo DPH). Přínosné pro zajištění kvalitního výkonu RF by bylo také navýšení počtu pracovních úvazků, které by více odpovídalo reálné situaci.

PŘÍLOHA 1

Statistický výkaz výkonu RF

0	Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí	Rok 2012
1	Kraj Středočeský	sumář
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	5
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	14,46
4	Počet obsluhovaných knihoven	822
5	Poradenská a konzultační činnost	
6	počet obslužených knihoven	852
7	počet poskytnutých konzultací	2 204
8	počet metodických návštěv	1 232
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01	
10	počet obslužených knihoven	830
11	počet zpracovaných statistických výkazů	817
12	Vzdělávání knihovníků, semináře	
13	počet obslužených knihoven	258
14	počet všech vzdělávacích akcí	37
15	z toho: počet akcí v rámci RF	31
16	počet všech účastníků	650
17	z toho: počet účastníků akcí v rámci RF	566
18	počet všech vyučovacích hodin	176
19	z toho: počet vyučovacích hodin v rámci RF	153
20	Porady	
21	počet obslužených knihoven	161
22	počet akcí	10
23	počet účastníků	234
24	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	
25	počet obslužených knihoven	77
26	počet revidovaných knihovních jednotek	75 222
27	počet revidovaných knihoven	23
28	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí)	
29	počet obslužených knihoven	0
30	počet nakoupených knihovních jednotek	0
31	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí)	
32	počet obslužených knihoven	2
33	počet zpracovaných knihovních jednotek	35
34	Výměnný fond (v knihovních jednotkách)	
35	stav výměnného fondu k 31.12. 2012	258 105
36	roční přírůstek VF	6 920
37	zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	6 698
38	zakoupeno z finančních prostředků obce	150
39	zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	19
40	Cirkulace VF	
41	počet obslužených knihoven	729
42	počet expedovaných souborů	2 159
43	počet svazků v souborech	126 296
44	Servis výpočetní techniky	
45	počet obslužených knihoven	40
46	počet akcí	40

47	Doprava v rámci výkonu RF	
48	počet obslužených knihoven	812
49	počet ujetých km	36 209
	Výkaz financování regionálních funkcí knihoven	
50	(pouze z finančních prostředků kraje)	Rok 2012
51	Kraj Středočeský	
52	Název knihovny: Středočeská vědecká knihovna v Kladně	sumář
53	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	1 297 210,49
54	z toho : nákup knihovního fondu	1 106 034,00
55	z toho : nákup DDHM	18 724,60
56	Spotřeba energie (číslo účtu 502)	119 229,65
57	Opravy a udržování (číslo účtu 511)	31 412,38
58	Cestovné (číslo účtu 512)	35 440,00
59	Ostatní služby (číslo účtu 518)	428 409,36
60	z toho : doprava	32 760,00
61	z toho : servis výpočetní techniky	7 344,00
62	z toho : nákup licence na el. zdroje	66 537,00
63	z toho : nákup knihovnických služeb	0,00
64	Mzdové náklady (číslo účtu 521) (ř. 65, 66)	4 022 833,00
65	z toho : platy zaměstnanců	3 967 008,00
66	z toho : ostatní osobní náklady	55 825,00
67	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	1 348 479,25
68	Sociální náklady (zákoné a jiné s.n.) (číslo účtu 527 a 528)	79 112,53
69	Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	19 711,67
70	Ostatní provozní náklady (neuvedeny v ř. 53, 56 - 59, 64, 67 - 69)	138 864,00
71	Provozní náklady celkem (součet ř. 53, 56 - 59, 64, 67 - 70)	7 520 702,33
72	Investiční náklady	0,00
73	Náklady celkem (z krajské dotace) (součet ř. 71 a 72)	7 520 702,33
74		
75	Přidělená dotace (krajská)	7 500 000,00
76	Vráceno	0,00
77		
78		
79		
	Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dary)	Rok 2012
80	Náklady za rok	187 200,00
81	Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	73 242,00
82	z toho: na nákup knihovního fondu	39 682,00
83	Mzdové náklady (číslo účtu 521)	0,00
84	z toho : platy zaměstnanců	0,00
85	z toho: ostatní osobní náklady	0,00
86	Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	0,00
87	Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82 - 87)	114 125,00
88	Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84,87,88)	187 200,00
89	Investiční náklady	0,00
90	Náklady celkem (součet ř. 89 + 90)	187 367,00
91		
92	Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování*	0,00
93	Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	0,00

94	Na zpracování (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	0,00
		0,00
95	Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)**	Rok 2012
	Celkové částky, které knihovny získaly v roce 2012	
96	Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	30 000,00
97	Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	40 000,00
		0,00
98	Podíl obcí na nákupu výměnného fondu ***	
99	Počet obcí přispívajících na nákup výměnného fondu	108
100	Částka poskytnutá na výměnný fond (za přispívající obce celkem)	17 000,00

PŘÍLOHA 2

Přehled vzdělávacích aktivit

Exkurze

- Návštěva v Knihovně a tiskárně pro nevidomé K.E.Macana – 8/2 v Praze, 20 účastníků
- Návštěva v Památníku Karla Čapka – 4/6 ve Strži u Příbrami, 8 účastníků

Semináře

- Článeková bibliografie – 14/3 v KKC Kladno, Ing. Jiří Mika, PhDr. Eva Wróblewská, pí Marie Mlčuchová, 8 posluchačů
- Rukodělný seminář pro pracovníky dětských oddělení – 12/4 v Kutné Hoře, pí Kateřina Dolejší, 14 posluchačů
- E-čtečky a e-knihy – praktický seminář 2/5 v KKC Kladno, Jana Poláčková, 17 posluchačů
- Nepřízniví čtenáři knihoven – 23/5 v SVK Kladno, Mgr. Petra Mašková, Ing. Marek Šedivý, 27 posluchačů (spolupořadatel – KVŠ Slaný)
- Vánoční inspirace v Labyrintu – 7/11 v SVC Labyrint, lektorky SVC, 9 posluchačů
- Rukodělný seminář pro pracovníky dětských oddělení – 22/11 v Kutné Hoře, pí Kateřina Dolejší, 16 posluchačů

Přednášky

- Rumunská literatura – 21/3 v MěK Praha, Mgr. Jarmila Horáková, 13 posluchačů
- Autorský zákon a služby knihoven – 11/4 v Praze, PhDr. Vít Richter, 32 posluchačů
- Doba The Beatles – význam a odkaz – 19/4 v KJD Příbram, PhDr. Jaroslav Císař, 25 posluchačů
- Mýty, iluze a předsudky českého knihovnictví – 25/4 v Mladé Boleslavi, Mgr. Jaroslava Štěrbová, 27 posluchačů
- Arabská literatura – 21/5 v MěK Praha, PhDr. Iva Lišková, PhD., 18 posluchačů
- Knihovnický program Clavius – 26/9 v MěK Benešov, firma Lanis Tábor, 26 posluchačů
- Současná česká próza – 2/10 v MěK Kutná Hora, Mgr. Marta Ljubková, 21 posluchačů
- Současné české drama – 10/10 v MěK Benešov, Mgr. Marta Ljubková, 23 posluchačů
- Severská literatura – 14/11 v Knihovně města Mladá Boleslav, Mgr. Jitka Jindřišková a Mgr. Michal Švec, 24 posluchačů
- Google nejen vyhledavač – 20/11 v KJD Příbram, Mgr. Anna Nováková, 17 posluchačů
- Jihoamerická literatura – 10/10 v MěK Praha, PhDr. Anežka Charvátová, 27 posluchačů

Kurzy počítačové gramotnosti – VISK2-podprogram Ministerstva kultury ČR

- Knihovna a její prezentace na síti – jednodenní kurz 10/4 v PC učebně SVK, Mgr. Anna Nováková, 9 posluchačů
- Prezentční programy a technika v knihovně – dvoudenní kurz 9/5 a 16/5 v MěK Benešov, Mgr. Anna Nováková, 12 posluchačů
- Grafická úprava obrázků a fotografií - jednodenní kurz 27/6 v KVŠ Slaný, Mgr. Anna Nováková, 8 posluchačů

- Prezentační programy a technika v knihovně – dvoudenní kurz 22/8 a 23/8 v MěK Kutná Hora, Mgr. Anna Nováková, 12 posluchačů
- MS Word pro mírně pokročilé - jednodenní kurz 24/10 v PC učebně SVK, Mgr. Anna Nováková, 6 posluchačů
- Tvorba propagačních materiálů pro knihovny - dvoudenní kurz 28/11 a 5/12 v MěK Benešov, Mgr. Anna Nováková, 10 posluchačů

Neformální setkání knihovníků – 13/11 v MěK Zruč nad Sázavou, 30 posluchačů

Uskutečnily se dva **Kurzy knihovnického minima** v SVK v Kladně a Knihovna města Mladá Boleslav:

- KKM v SVK Kladno – 16/5 až 13/6, celkem 9 posluchačů
- KKM v KMMB – 19/9 až 17/10, celkem 14 posluchačů

Průběžně jsou aktualizovány *www stránky*, oddíl *Pro knihovny*. Na stránce *Vzdělávání* jsou doplňovány **Studijní materiály z přednášek a seminářů** zejména jako studijní alternativa nejen pro neprofesionální knihovníky. Pravidelně (1x měsíčně) je vydáván elektronický bulletin pro malé knihovny SK s názvem **Mezi námi**.